

**Program prac konserwatorskich dla wnętrza budynku Rektoratu
Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego
w Szczecinie**

Autor: mgr Aleksandra Niedziółka

Szczecin 2018

Dane obiektu

Obiekt: Rektorat Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego

Adres: Rektorat ZUT, ul. Piastów 17, Szczecin

Właściciel:

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny

Ul. Piastów 17, 70-310 Szczecin

Autor, warsztat, szkoła, krąg: nieznany

Czas powstania: ok. 1903 r.

Materiał, technika wykonania: tynk wapienno- cementowy; detale sztukatorskie: zaprawa zaprawa cementowa, gips; posadzki z drewna ;

Zakres opracowania:

Opracowanie obejmuje wyniki badań odkrywkowych i projekt konserwacji wnętrza budynku Rektoratu ZUT.

Podstawa opracowania:

- Karta Ewidencji Zabytków-mgr inż. arch. Beata Makowska , marzec 1995 r.
- Wizja lokalna
- Badania materiałoznawcze: Barbara Sowa- Holewińska- badania stratygraficzne, identyfikacja materiałów
- badania odkrywkowe

Zawartość dokumentacji:

Strona tytułowa.....	str. 1
Dane obiektu.....	2
Zakres opracowania.....	2
Zawartość dokumentacji.....	4
1. Historia obiektu.....	5
2. Opis obiektu.....	5
3. Wyniki badań ,odkrywki	5
4. Wnioski i założenia konserwatorskie.....	26
5. Stan zachowania	27
6. Postępowanie konserwatorskie.....	28
Dokumentacja fotograficzna.....	31
Aneks: Badanie identyfikacji pigmentów i spoiwa warstwy malarskiej- mgr Barbara Holewińska-Sowa	

1. Historia obiektu

Budynek należy do kompleksu monumentalnych budynków szkolnych, które powstawały w tym rejonie miasta na przełomie XIX i XX w. Został dobudowany ok. 1903 r. do południowo- wschodniej elewacji obecnego Budynku Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej (ówczesna Szkoła Rzemiosł Budowlanych). Pierwotnie pełnił funkcję mieszkalną – domu dyrektora Szkoły Rzemiosł Budowlanych. Obecnie pełni funkcję Rektoratu ZUT.

W budynku Rektoratu w latach 30-tych wprowadzono instalację gazową. W latach 70-tych XX w. budynek został połączony plombą z przedszkolem przy ul. Piastów. We wnętrzu wprowadzono niewielkie zmiany w podziale pomieszczeń. W ostatnich latach wyremontowano parter.

2. Opis obiektu

Budynek ustawiony jest przy narożniku ulic Piastów i Pułaskiego. Jego nieregularna bryła odpowiada niesymetrycznemu rzutowi. Oś budynku biegnie wzdłuż ul. Piastów. Budynek jest II kondygnacyjny w części południowej i III kondygnacyjny w części północnej, podpiwniczony, z wysokim parterem. Obiekt jest połączony przejściami z pozostałymi budynkami kompleksu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego: Wydziałem Technologii i Inżynierii Chemicznej oraz dawnym przedszkolem. Budynek jest dwu i półtraktowy. Pierwotnie wejście znajdowało się blisko miejsca styku z budynkiem Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej, prowadziło do sieni na planie wydłużonego prostokąta, z której można wejść na główną, drewnianą klatkę schodową oraz przez dwuskrzydłowe drzwi na korytarz parteru. Po obu stronach korytarza pomieszczenia. Analogiczny układ mają kondygnacje powyżej. Na drugim skraju budynku druga klatka schodowa- mniejsza, betonowa.

Główna klatka schodowa drewniana, na rzucie nieregularnego sześciokąta, z duszą, jej konstrukcja na słupach. Elementy drewniane są ozdobnie rzeźbione.

Druga klatka schodowa na planie prostokąta, ustawiona poprzecznie do osi rzutu. Jest dwubiegowa, prosta, z podestami, ze stalową zdobioną barierką.

Pomieszczenia od frontu na I i II piętrze z dekoracjami w postaci sztukaterii i profilowanych belek drewnianych. Pokoje od strony południowej o nieregularnym rzucie. Od strony północnej prostokątne.

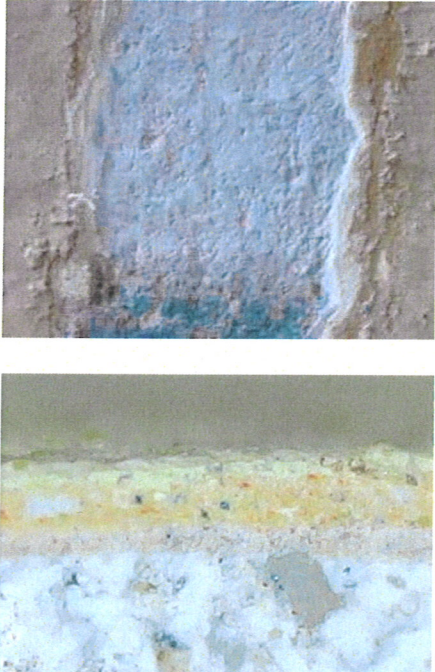
Stolarki drzwiowe ramowo- płycinowe, jedno- i dwuskrzydłowe, w drewnianych ościeżach. Drzwi między klatkami schodowymi i korytarzami częściowo przeszkłone.

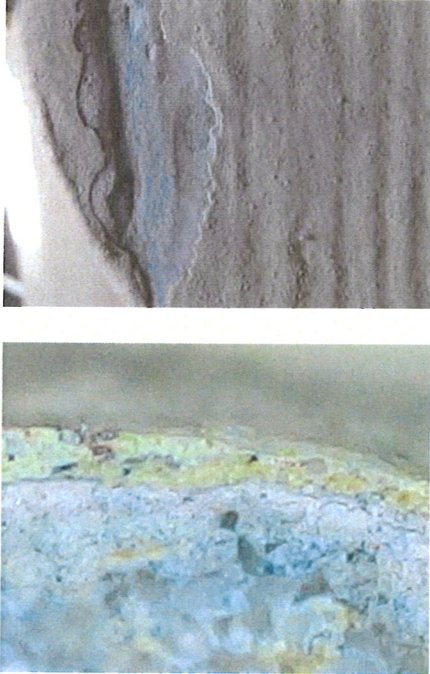

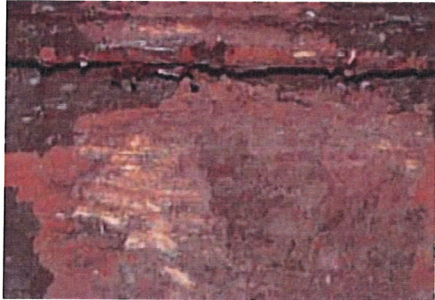

3. Wyniki badań- materiały występujące w obiekcie, odkrywki

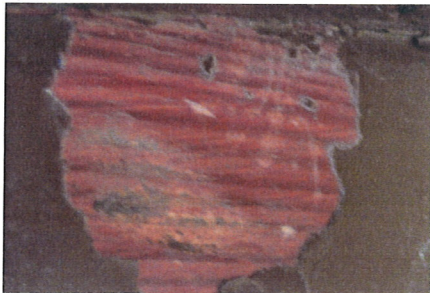

a) Odkrywki

Warstwy stratygraficzne są ponumerowane od najnowszej do najstarszej

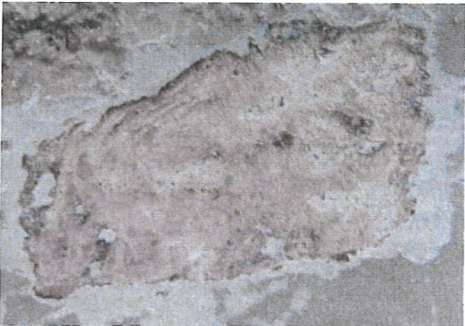
Drewniana klatka schodowa

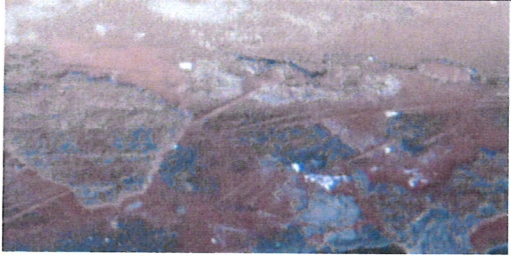
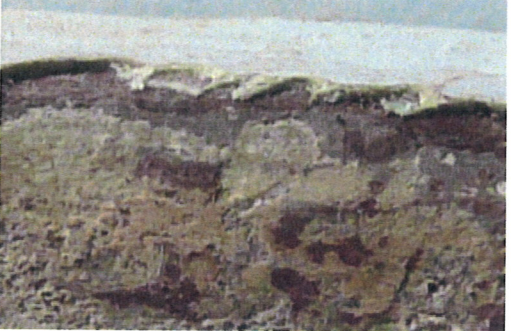
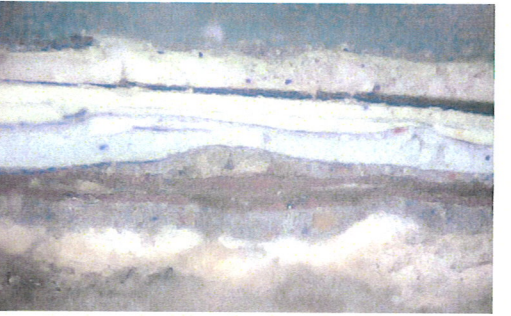

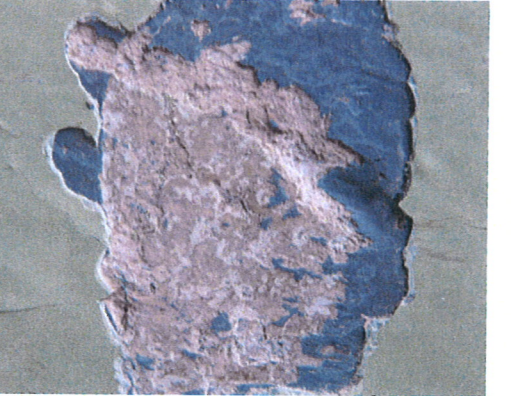
<p>1) lamperia</p> 	<ol style="list-style-type: none">1. ugier2. żółty3. jasny żółty4. gładź5. róż6. beżoworóżowy7. granat8. beż 2005-Y40R z zielonym pasem u góry 3050-G10Y brązowy pasek NCS S 8010Y70R9. miejscami ślady szarości na bieli (widoczne w stratygrafii) zaprawa
<p>2) Ściana nad lamperią (tło)</p> 	<ol style="list-style-type: none">1. żółty2. pomarańczowy3. różowy4. kremowy NCS S 0502-Y5. tynk

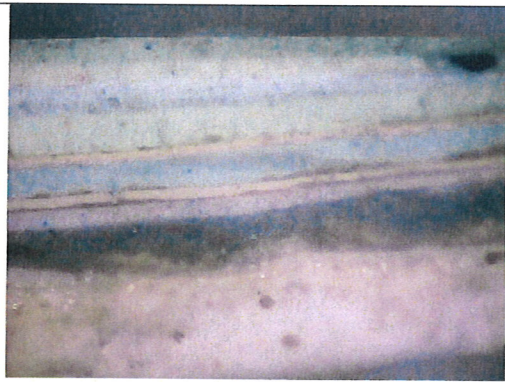

<p>3) wspornik na ścianie</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. żółty 2. różowy 3. beżoworóżowy 4. ugroworóżowy 5. szara zaprawa
<p>4) barierka schodów</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brąz 2. brąz ciemny 3. jasny brąz 4. brąz czerwony 5. jasna warstwa podkładowa 6. czerwono-brązowa lakierobejca NCS S 4050-Y80R/4050-Y90R 7. drewno
<p>5) schody</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brąz 2. jasny brąz 3. czerwony brąz 4. ciemny brąz 5. czerwono-brązowy NCS S 4050-Y80R/4050-Y90R 6. drewno
<p>6) listwa przypodłogowa</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brąz 2. jasny brąz 3. brąz 4. brąz 5. ciemny brąz 6. szary 7. czarny 8. lakierobejca czerwono-brązowa NCS S 4050-Y80R/4050-Y90R 9. drewno

7) sufit		1. biały 2. biały 3. biały
8) drzwi		1. brązowy 2. brązowy 3. czerwono-brązowa lakierobejca NCS S 4050-Y80R/4050-Y90R 4. drewno
9) okno		1. biały 2. biały 3. biały 4. ugier 5. jasno-beżowy NCS S 1010-Y10R

Betonowa klatka schodowa

1) barierka		1. szary 2. szary 3. ugier 4. zielony NCS S 4010-G70Y 5. czarny 6. minia 7. metal
2) stopnie		1. szary 2. jasny szary 3. grafit 4. szarozielony 5. beżowy 6. ugier NCS S 1505-Y30R 7. kremowa zaprawa-podstopnica 8. szara zaprawa cementowa
3) pochwyt		1. czarny 2. czarny 3. czarny 4. brązowy NCS S 8010-Y50R

		<p>5. metal</p>
<p>4) listwa przypodłogowa</p> 		<p>1. szary 2. brązowy 3. kremowy 4. biały 5. brązowy 6. szary 7. ugrowy NCS S 1515-Y20R 8. zaprawa</p>
<p>5) podniebienie schodów</p> 		<p>1. biały 2. kremowy NCS S0505-Y20R 3. szara zaprawa cementowa</p>
<p>6) lamperia</p> 		<p>1. zielony 2. zielony 3. zielony 4. beżowy 5. fioletowy 6. brązowy 7. grafit 8. beżowy 9. ugier NCS S 3020-Y20R z bielą (marmoryzacja) 10. tynk</p>

		
<p>7) ściana nad lamperią</p> 		<p>1. biały 2. biała gładź 3. kremowy NCS S 0502-Y 4. tynk</p> <p>1. biały 2. biała gładź 3. kremowy 4. zielony NCS S 3010-G90Y 5. ugier (pokost) 6. tynk</p>
<p>8) drzwi</p> 		<p>1. szary 2. szary 3. szarozielony 4. kremowy 5. beżowy NCS S 2010-Y20R</p>

I piętro

Korytarz

<p>1) lamperia</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. tapeta 3. ugier 4. ugier 5. ugier 6. jasnozielony 7. zielony 8. ugier NCS S 2020-Y20R 9. tynk
<p>2) ściana nad lamperią (tło)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. tapeta 3. gips 4. biały 5. tynk

Oryginalne mosiężne okucia drzwi

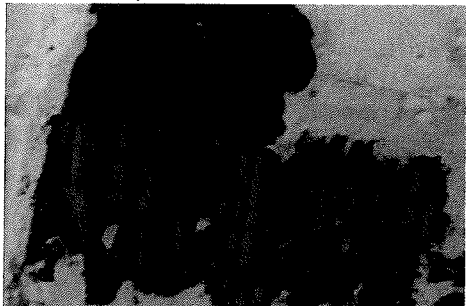
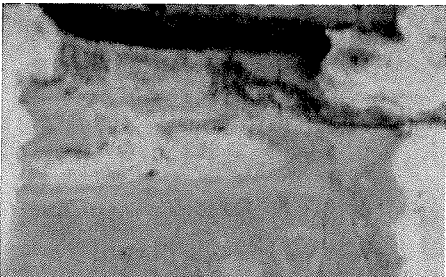
Podłoga drewniana pokryta wtórnie linoleum
Sala 101

<p>1) Sztukaterie</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. zaprawa 4. biały 5. biały 6. beżowy stiuk z elementami złożonymi
<p>2) Sufit</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały gładź 3. kremowy NCS S 0603- G80Y ze śladami brązu i ugru 4. tynk
<p>3) ściana</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. gładź 4. biały 5. biały 6. żółty 7. żółty NCS S 1010- Y20R
<p>4) Drzwi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. brązowy

	4. biały 5. biały 6. kremowy 7. biały 8. ugier 9. kremowy 10. szarozielony NCS S 3010- Y30R z zielonym paskiem NCS S 3030-G30Y
---	--

Podłoga- panele

Sala 102

1) Elementy drewniane na suficie 	1. biały 2. beżowy 3. beżowy 4. brązowy NCS S 8010-Y30R 5. drewno
2) Ściana 	1. biała gładź 2. żółty 3. zielony 4. żółty 5. zielony NCS S 2020- G50Y 6. tynk

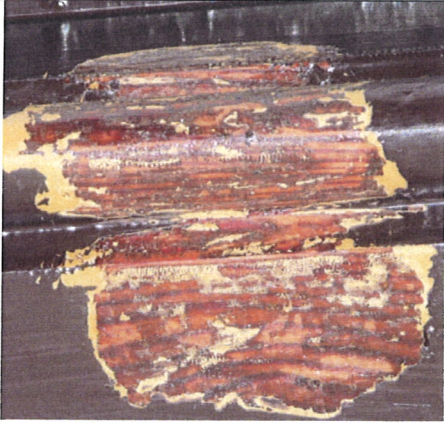

Sala 103

Brak dekoracji na suficie

Drzwi- beżowe 1510-Y30R

Sala 104

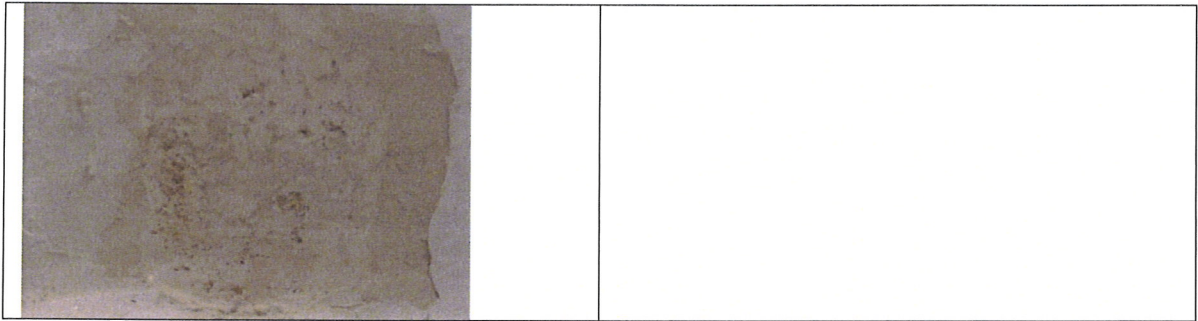
1) Elementy drewniane na stropie	1. brązowy 2. ugier 3. brązowy NCS S 8010-Y30R 4. drewno
----------------------------------	---

	
<p>2) sufit</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. tapeta 3. kremowy 4. kremowy NCS S 0502-Y 5. tynk
<p>3) Ściana</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. żółty 2. tapeta 3. beżowy 4. beżowy 5. żółty 6. jasnożółty NCS S 1010- Y20R 7. tynk
<p>4) Obramienie drzwi</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brązowy 2. ugier 3. kremowy 4. brązowy 5. szary 6. kremowy 7. lakier jasnobrązowy NCS S 5040-Y40R

	
---	--

Sala 105

<p>belki, wsporniki</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brązowy 2. ugię 3. brązowy 4. jasnobrązowa lakierobejca NCS S 5040-Y40R
<p>Ściana</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. zielony 3. żółty 4. jasnożółty NCS S 1010- Y20R 5. tynk
<p>Sufit</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. tapeta 3. kremowy 4. kremowy NCS S 0502-Y 5. tynk

Drzwi- brązowa lakierobejca NCS S 5040-Y40R

Listwa przypodłogowa- brązowa lakierobejca NCS S 5040-Y40R

Podłoga- parkiet klepkowy w jodełkę

Oryginalna mosiężna klamka z zamkiem

Sala 106, sala 107

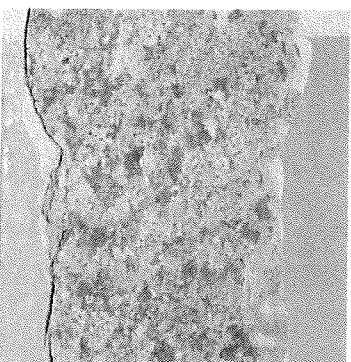
Panele i listwy przypodłogowe wtórne

Brak historycznego wystroju

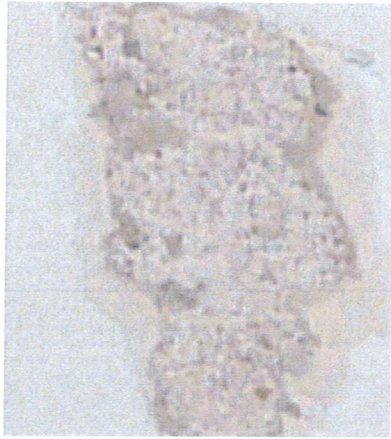

II piętro

Korytarz

1) lamperia

1. ugier
2. biała zaprawa
3. ugier
4. ugier
5. zielony w wyższej partii lamperii NCS S 5010-G10Y
6. zielony NCS S 2005- G70Y
7. tynk

<p>2) Ściana nad lamperią</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biała zaprawa 3. jasny ugier 4. beżowy 5. biały 6. tynk
<p>3) listwa przypodłogowa</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brązowy 2. szary 3. kremowy 4. zielony 5. ciemny brąz 6. czerwony 7. ugrowy NCS S 3040Y20R 8. beżowy (podkład) 9. drewno
<p>4) drzwi</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. ugier 4. jasna zieleń 5. mazerunek brązowy na beżowym podkładzie NCS S 5040-Y30R

5) metalowe drzwiczki ażurowe

1. czarny
2. żółty
3. kremowy
4. ugier NCS S 2030Y20R
5. stal

Kratka w ścianie zastępująca zamurowany otwór.

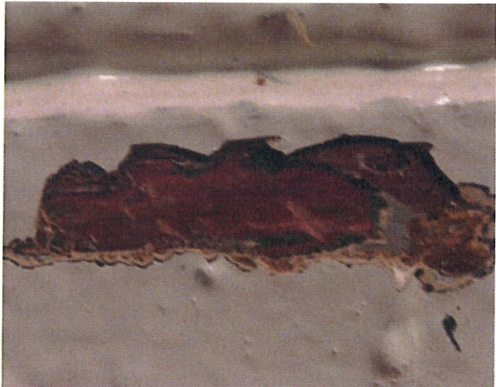

Zachowane oryginalne stolarki drzwiowe

Sala 201

Brak wystroju historycznego.

Sala 202

1)sufit Brak zachowanej oryginalnej warstwy	1. biały 2. zaprawa 3. zaprawa
2) ściana	1. biały 2. biały 3. beżowy 4. jasny beż 5. żółty 6. kremowo żółty 0505-Y20R
3) listwa podłogowa 	1. biały 2. beżowy 3. brązowy 4. beżowy 5. brązowy 6. szarzielony 7. czarny 8. lakierobejca czerwono-brązowa NCS S 5040-Y80R 9. drewno
Obramienie drzwi 	1. biały 2. biały 3. biały 4. kremowy 5. beżowy NCS S 1010-Y10R

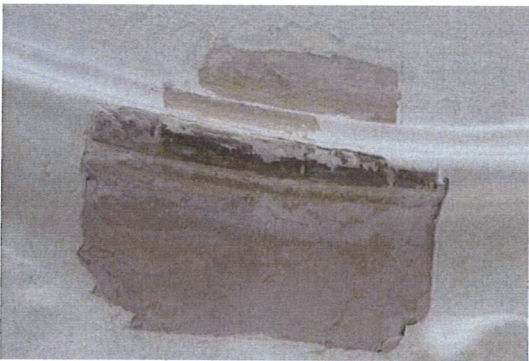

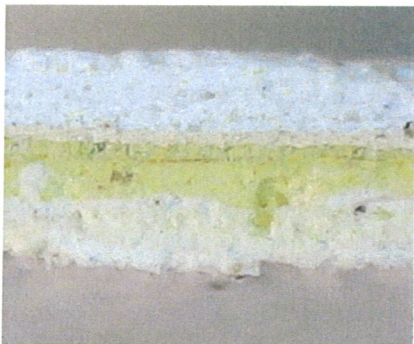
Listwy na suficie- odsłonięte drewno, pokryte lakierem o ciepłym odcieniu

Listwa wokół sufitu

Sala 203

Sztukateria-	1. biały 2. zaprawa 3. biały 4. biały 5. biały 6. beżowy
--------------	---

 	<p>7. jasny beżowy złocenie miejscowo- krawędzie sztukaterii, wąskie profile, półwałki 8. stiuk- ugrowobeżowy</p>
<p>Ściana</p> 	<p>1. biały 2. zaprawa 3. biały 4. biały 5. biały 6. żółty 7. beżowy NCS S 0907-Y30R/ 70R 8. tynk</p>
<p>Sufit</p>	<p>1. biały 2. biały 3. kremowy NCS S 0502-Y ze śladem ugru 4. zaprawa</p>

	
<p>Drzwi</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. szarozielony 4. kremowy 5. beżowy 6. beżowy 7. szary ze złotym paskiem NCS S 1502-Y
<p>Listwa podłogowa</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. jasnozielony 2. ciemny brąz 3. brąz 4. biały 5. brąz 6. ugrowo różowy 7. brązowy 8. beżowy 9. szaro beżowy NCS S 1502-Y 10. drewno

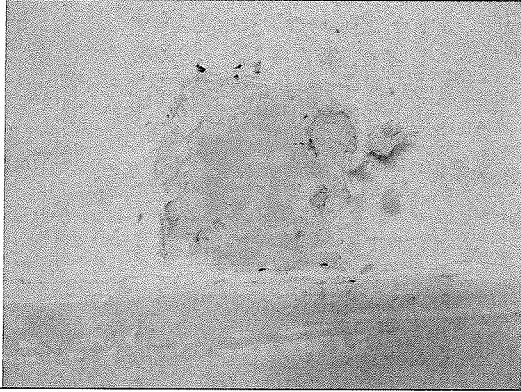
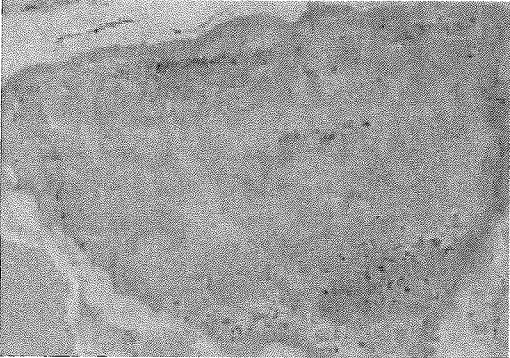
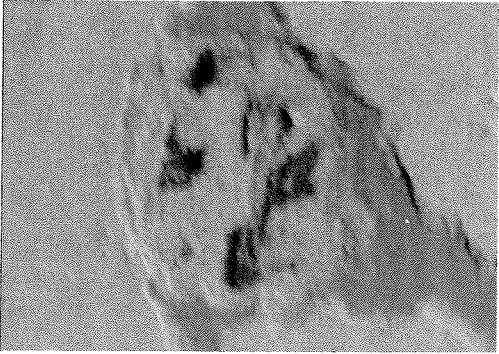
Zachowane oryginalne stolarki drzwiowe i okucia

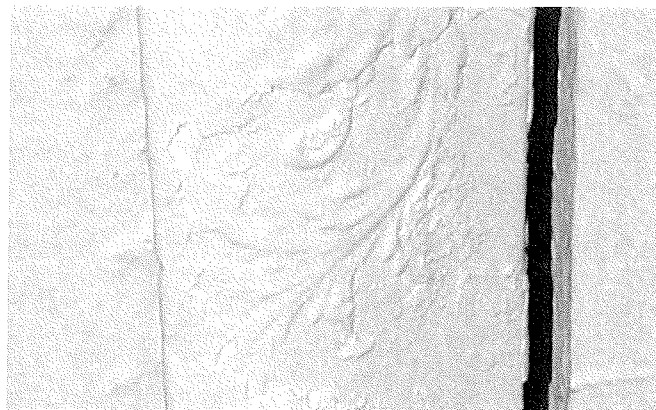
Podłoga- parkiet klepkowy, zachowana listwa przypodłogowa

Sala 204

<p>Elementy drewniane na suficie</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały, 2. ugrowy 3. czarny 4. biały 5. ugrowy 6. szarozielony 7. czerwono-brązowy 8. lakier o ugrowym kolorze S3050-Y20R 9. drewno
<p>Sufit</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.-6. 6 warstw bieli 7. biały o ciepłym odcieniu 0505-Y20R 8. zaprawa

	
<p>Ściana</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. szary 2. jasny ugier 3. tapeta 4. jasny beżowy 5. jasny beżowy 6. żółty 7. szary 8. beżowy NCS S 0907-Y30R/ 70R 9. zaprawa
<p>Drzwi</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. biały 4. ugier 5. biały 6. biały 7. biały o ciepłym odcieniu

Podłoga- parkiet klepkowy, listwy podłogowe wymienione

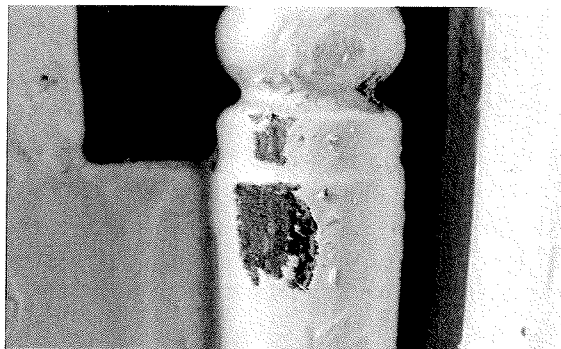
Fragment kaloryfera ze zdobieniem w formie wici roślinnej

Sala 205

<p>Elementy drewniane na suficie</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brązowy 2. ugroworóżowy 3. ciemny brąz 4. lakier w kolorze ugrowym S3050-Y20R 5. drewno
<p>Ściana Brak oryginalnych warstw</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. tapeta z włóknem szklanym 3. beżowo żółty 4. tynk
<p>Sufit Brak oryginalnych warstw</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. tapeta 3. tynk
<p>Drzwi Brak oryginalnych warstw</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. biały 2. biały 3. drewno

Drzwi

Stalowy zawias

Podłoga- parkiet klepkowy, listwy podłogowe wymienione

Sala 206

Podłoga- panele, listwy nowe

Sufit- bez zdobień

Sala 207

Podłoga- panele, listwy nowe

Sufit- bez zdobień

b) Podsumowanie badań

1. Ściany wewnątrz budynku pokryte tynkami mineralnymi (wapienne z dodatkiem cementu), wielokrotnie przemalowywane. Na głównej klatce schodowej kontynuowana jest kolorystyka z korytarza na parterze: beżowa lamperia z zielonym pasem. Elementy drewniane wykończone lakierobejcą w ciemnoczerwonym kolorze. Pierwotnie tynki malowane były farbami o spoiwie chudym w części ściany nad lamperią. Kolor na tej części ściany nie zachował się, najprawdopodobniej zmyty. Podobnie na sufitach. Stopnie i spoczniki schodów drewnianych wtórnie pokryte są linoleum.

2. Klatka schodowa z betonowymi schodami pierwotnie wykończona była w kolorystyce ugrowej (ściany), z czarną barierką schodów. Na jednym ze stalowych policzków schodów widoczny napis: HASPE NR 16, co świadczy o tym, że przy budowie schodów korzystano z prefabrykatów. Na powierzchni podstopnicy warstwa jasnej zaprawy.

3. Korytarze na poszczególnych kondygnacjach były wykończone w odmiennych kolorach: na pierwszym piętrze lamperia ugrowa, a na drugim ściana zielona. Podłogi drewniane obecnie pokryte linoleum.

3. Detale sztukatorskie zachowane w dwóch salach: na I i II piętrze. Wykonane z masy stiukowej w kolorze beżowougrowym, miejscowo złożone szlagmetalem w technice na mikstion: krawędzie detali, pojedyncze profile. Na suficie sali na I piętrze zachowane ślady malatury w kolorze brązowym (widoczne w próbkach w badaniach laboratoryjnych).

4. W części pomieszczeń stropy ozdobione są profilowanymi belkami, które pierwotnie były lakierowane i malowane. Między elementami drewnianymi na sufitach tynk malowany na biało.

5. W niektórych pomieszczeniach zachowały się oryginalne warstwy malarskie na ścianach w różnych barwach: szary, żółty, beżowy, zielony. W części pomieszczeń niewielka liczba warstw przemalowań wskazuje na usunięcie pierwotnych.

6. Stolarka drzwiowa na korytarzu I piętra w większości wymieniona (drzwi do pomieszczeń od frontu). Zachowana oryginalna na II piętrze. Historyczna stolarka była pierwotnie mazerowana na jasnobrązowo, a na klatce schodowej z drewnianymi schodami- malowana lakierobejcą w czerwonym odcieniu. W pomieszczeniach zachowane stolarki oryginalnie. W salach ze sztukaterią drzwi wykończone warstwą malarską z malowanym ornamentem w formie ramki. W pozostałych pomieszczeniach lakierobejcą w kolorze brązu. Część klamek i zamków zachowana oryginalna z mosiądzu. Zachowane również oryginalne zawiasy.

7. Na klatce schodowej drewnianej i na korytarzach zachowana drewniana podłoga pod warstwą wtórnego linoleum oraz wykładziny. W niektórych pomieszczeniach zachowane parkiety klepkowe, układane w jodełkę. Zachowały się w nich również częściowo profilowane listwy podłogowe drewniane.

8. W niektórych pomieszczeniach zachowane oryginalne kaloryfery ze zdobieniami.

9. Okna wymienione.

4.Wnioski i założenia konserwatorskie

Biorąc pod uwagę wartość historyczną, artystyczną oraz użytkową obiektu proponuje się konserwację z elementami rekonstrukcji. Należy przy tym uwzględnić poszanowanie oryginalnej substancji zabytku: historycznych materiałów oraz nawarstwień stylistycznych.

5. Stan zachowania

Ze względu na częste użytkowanie objawy zniszczeń są bardziej widoczne na klatkach schodowych. W najlepszym stanie, po stosunkowo niedawnych (sprzed kilkunastu lat) remontach.

Tynki

Ściany wewnątrz budynku były wielokrotnie przemalowywane oraz miejscowo uzupełniane materiałem odmiennym od oryginalnego: zaprawą cementową, gipsem. Tynki są miejscowo spękanе i osłabione mechanicznie- wierzchnia warstwa tynku odspaja się razem z warstwami powłok malarskich. Na klatkach schodowych dodatkowo odparzone- betonowa klatka, spęcherzone- drewniana klatka. Na wystających elementach- narożniki widoczne ubytki w masie, obtłuczenia. Powierzchnia warstwy malarskiej zabrudzona, miejscowo podrapana, złuszczone- szczególnie na klatkach schodowych. Na suficie drewnianej klatki schodowej duży ubytek w zaprawie na skutek zalewania przez wodę. W pomieszczeniach, na korytarzach tynki naprawione. Niektóre pokryte tapetą z włóknem szklanym albo tapetą papierową malowaną. Pod wtórnymi tynkami nie zachowały się oryginalne warstwy wykończeniowe.

Sztukaterie

Detale sztukatorskie zachowane w dwóch salach: na I i II piętrze wielokrotnie naprawiane w nieestetyczny sposób, przemalowywane, co doprowadziło do zatarcia ich pierwotnego rysunku. W części pomieszczeń położone panele i nowe listwy przypodłogowe.

Elementy drewniane (klatka schodowa, stolarki drzwiowe, belki i listwy sufitowe, listwy przypodłogowe)

Drewniana klatka schodowa nosi ślady użytkowania. Schody i listwy przypodłogowe wielokrotnie przemalowywane, z ubytkami. Bariarka z miejscowo naruszoną warstwą malarską- zadrapaną, złuszczoną.

Stolarka drzwiowa była wielokrotnie przemalowywana, ze zniszczeniami powstałymi podczas używania: otarciami, ubytkami w masie. W pomieszczeniach zachowane stolarki, z których część została wtórnie obita imitacjami skóry. Pierwotnie niektóre były malowane lakierobejcą (klatka schodowa), niektóre pokryte były mazerunkiem imitującym szlachetniejsze drewno (korytarz I piętra), a niektóre malowane z ornamentami (drzwi w pomieszczeniach ze sztukateriami). Część klamek, zamków i okuć zachowana oryginalna z mosiądzu, część wymieniona na stylizowane.

Schody betonowe

Malowane kilkakrotnie, z ubytkami w masie na krawędziach i narożnikach. Obecnie pokryte warstwą wtórnej wykładziny w kolorze szarym.

Barierka stalowa

Wielokrotnie przemalowywana, w sposób nieestetyczny, z zaciekami. Warstwy farby zacierają kształty elementów balustrady. Farba miejscami łuszczy się, szczególnie na pochwycie jest wytarta do warstwy metalu.

6. Zabiegi konserwatorskie

Konserwacja tynków:

1. Należy ukryć instalacje znajdujące się obecnie na zewnątrz ścian.
2. Oczyszczenie powierzchni ścian z przemalowań metodą mechaniczno- chemiczną, stosując parę wodną pod ciśnieniem, kompresy i tampony z waty i wody destylowanej, szpachelki, skalpele, noże, a w razie potrzeby gotowe preparaty do spulchniania warstw malarskich na bazie rozpuszczalników.
3. Usunięcie starych łat i kitów oraz tynków silnie zdegradowanych.
4. Podklejanie odspojonego tynku i spęcherzeń (w zależności od stopnia odspojenia) przy pomocy poliocianu winylu lub gotową zaprawą do iniekcji na bazie wapna.
5. Wykonanie iniekcji wzmacniających oryginalnej, osłabionej struktury zaprawy: żywicą akrylową w dyspersji wodnej.
6. Pogłębienie rys i spękań następnie wypełnienie elastyczną masą do wypełniania rys.
7. Uzupełnienie ubytków tynków zaprawą wapienną z dodatkiem cementu trassowego i drobnoziarnistym kruszywem. Powinna mieć ona analogiczną do oryginalnej wytrzymałość mechaniczną i porowatość. Ubytkom należy nadać fakturę zgodną z oryginalnymi tynkami.
8. Powierzchnię tynków należy zagruntować i pomalować w kolorach określonych na podstawie sondażowych badań kolorystyki i wg projektu
9. Przed przystąpieniem do malowania wykonać próby testowe koloru do akceptacji.

Konserwacja elementów zdobniczych - detal architektoniczny, sztukaterie

1. Oczyszczenie powierzchni sztukaterii z przemalowań metodą mechaniczno- chemiczną /np. preparat do spulchniania powłok malarskich na bazie rozpuszczalników /, kompresy i tampony z waty i wody destylowanej, szpachelki, skalpele, noże, doczyszczaniem parą wodną (wytwornica pary wodnej 100-110 ° C).
2. Usunięcie wtórnych uzupełnień.

3. Uzupełnienie uszkodzonych fragmentów detalu masą stiukową , mniejszych elementów „z ręki”, szlifowanie.
4. Złożenie sztukaterii w miejscach zgodnych z oryginalnym wykończeniem w technice na mikstion przy użyciu szlagmetal.

Konserwacja stolarki drzwiowej

1. Ewentualny demontaż i przewiezienie do pracowni skrzydeł drzwiowych. Futryny konserwowane in situ.
2. Oczyszczenie elementów drewnianych z farby metodą chemiczną wspomaganą mechaniczną przy zastosowaniu gotowego środka w formie żelu zawierającego mieszaninę rozpuszczalników.
3. W razie stwierdzenia po oczyszczeniu obecności drewnojadów dezynsekcja środkami biobójczymi elementów drewnianych.
4. Uzupełnianie ubytków drewna przy zachowaniu profilowań i gabarytów zniszczonych elementów . Mniejsze ubytki uzupełnić dwuskładnikową masą epoksydową do uzupełniania drewna ze względu na jej stabilność wymiarową w wypadku wahań wilgotności, brak skurczu, łatwość w obróbce. Większe ubytki drewna flekować nowym drewnem tego samego rodzaju z zachowaniem kierunku przebiegu słojów.
5. Drzwi należy wykończyć zgodnie z oryginalnym sposobem: kryjąco (drzwi w salach ze sztukateriami), bejcą i lakierem drzwi na drewnianej klatce schodowej i w pomieszczeniach - kolorystyka zgodnie z wynikami badań odkrywkowych. Zawiasy należy pomalować w kolorze drzwi.

Elementy mosiężne (klamki, okucia drzwi)

1. Oczyszczenie powierzchni z nawarstwień farb przy użyciu preparatów rozpuszczalnikowych do usuwania farb.
2. Doczyszczanie powierzchni preparatem przeznaczonym do oczyszczania metali kolorowych.
3. Zabezpieczenie powierzchni metalu lakierem akrylowym bezbarwnym.

Konserwacja elementów żelaznych- balustrada schodów, kratki na korytarzu II p.

1. Oczyszczenie z nawarstwień farb oraz produktów korozji- metoda chemiczna oraz metody mechaniczne.
2. Odtłuszczenie powierzchni acetonem.
3. Naniesienie inhibitora korozji- roztworu taniny.
4. Zabezpieczenie farbą antykorozyjną w kolorze zgodnym z odkrywkami.

Konserwacja schodów betonowych

1. Oczyszczenie powierzchni betonu z nawarstwień farby preparatami na bazie rozpuszczalników. Doczyszczanie przy użyciu pary wodnej pod ciśnieniem, ewentualnie metodą strumieniowo- ścierną.
2. Pomalowanie podniebienia schodów na kolor zgodny z odkrywkami.
3. Uzupełnianie ubytków podbarwianą masą betonową dostosowując fakturę i kolorystykę uzupełnień do oryginału.
4. Scalanie kolorystyczne uzupełnień.
5. Hydrofobizacja powierzchni schodów od góry (stopnice i podstopnice) preparatem na bazie siloksanów.

Należy zadbać, aby do prac renowacyjnych zostały użyte profesjonalne preparaty do konserwacji zabytków, a ich właściwości odpowiadały wymogom konserwatorskim. Zmiany preparatów oraz technologii należy konsultować z nadzorem konserwatorskim.

Prace powinny być prowadzone przez specjalistyczną firmę zajmującą się konserwacją zabytków, pod nadzorem konserwatora technologa i Biura MKZ w Szczecinie.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Drewniana klatka schodowa. Liczna przemalowania.

Fot. 2. Drewniana klatka schodowa. Sufit z odparzonym tynkiem na skutek działania wody.

Fot. 3. Drewniana klatka schodowa.

Fot. 4. Drewniana klatka schodowa. Ściana z łuszczącą się, specherzoną farbą.

Fot. 5. Drewniana klatka schodowa. Schody pokryte linoleum. Ubytki w tynku na ścianie.

Fot. 6. Drewniana klatka schodowa. Linoleum na schodach.

Fot. 7. Korytarz na II piętrze. Podłoga pokryta wykładziną. Zachowane oryginalne drzwi i listwa przypodłogowa.

Fot. 8. Korytarz na II piętrze. Instalacje poprowadzone na zewnątrz ścian. Stolarki drzwiowe z ubytkami w warstwie malarskiej.

Fot. 9. Korytarz na II piętrze. Nieestetyczna naprawa i wiele warstw przemalowań na listwie przypodłogowej.

Fot. 10. Sala 101

Fot. 11. Sala 102

Fot. 12. Sala 105

Fot. 13. Sala 104

Fot. 14. Sala 205

Fot. 15. Sala 204

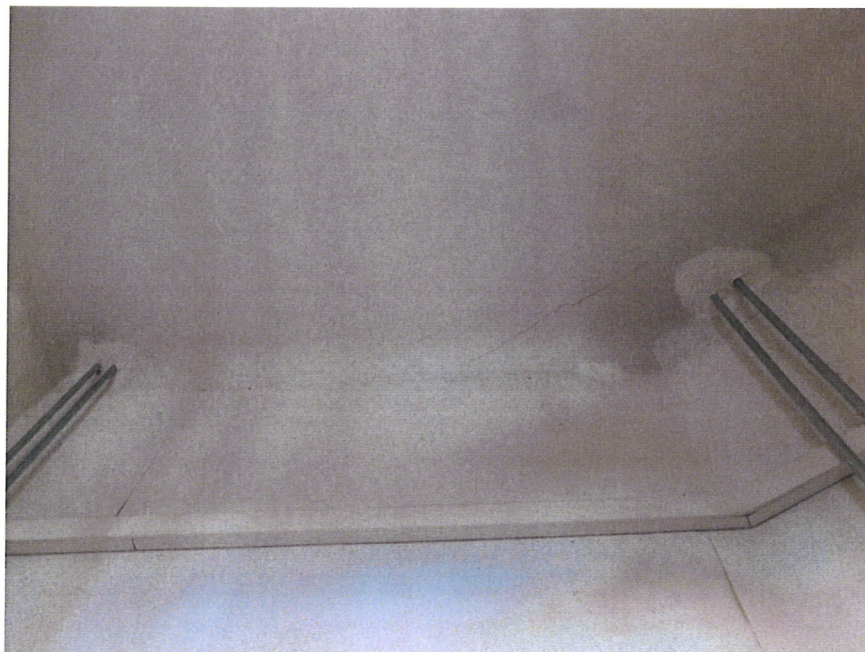
Fot. 16. Sala 203

Fot. 17. Okno na klatce schodowej malowane nieestetycznie, z zaciekami.

Fot.18. Zachowany oryginalny kaloryfer wielokrotnie przemalowywany.

Fot. 19. Sufit na korytarzu- widoczne spękanie i instalacje poprowadzone na wierzchu.

Fot. 20. Korytarz I piętra. Zabrudzony sufit, na ścianie tapeta. Wymienione stolarki drzwiowe.

Fot. 21. Betonowa klatka schodowa. Zabrudzone ściany.

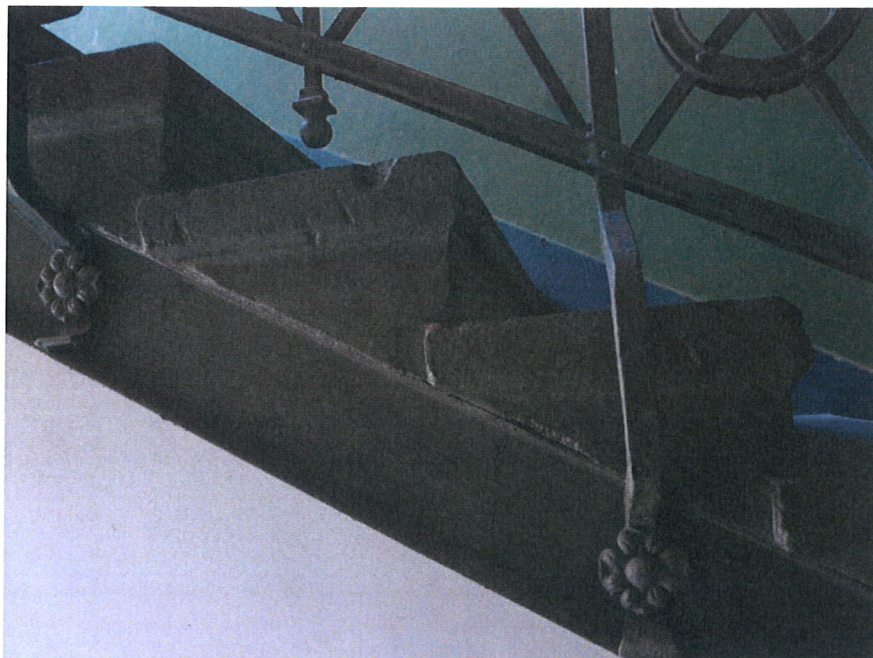
Fot. 22. Betonowa klatka schodowa. Zabrudzone ściany i sufit.

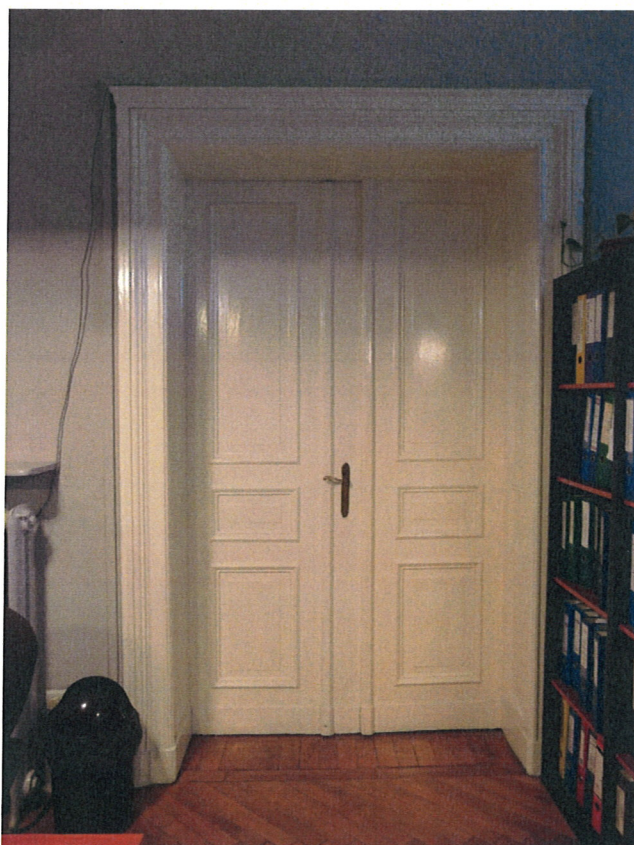
Fot. 23. Betonowa klatka schodowa. Wtórne szklenie drzwi.

Fot. 24. Betonowa klatka schodowa. Instalacje poprowadzone na zewnątrz.

**Fot. 25. Betonowa klatka schodowa. Schody z ubytkami w stopniach, przemalowywane. Na
policzku widoczny wytłoczony napis.**

Fot. 26. Drzwi oryginalne zachowane.

Fot. 27. Drzwi tapicerowane wtórnie po drugiej stronie.

**Fot. 28. Podłoga- parkiet uzupełniana wtórnie klepkami mniejszego rozmiaru, innym układzie.
Listwa przypodłogowa uzupełniona bez zachowania profilu.**

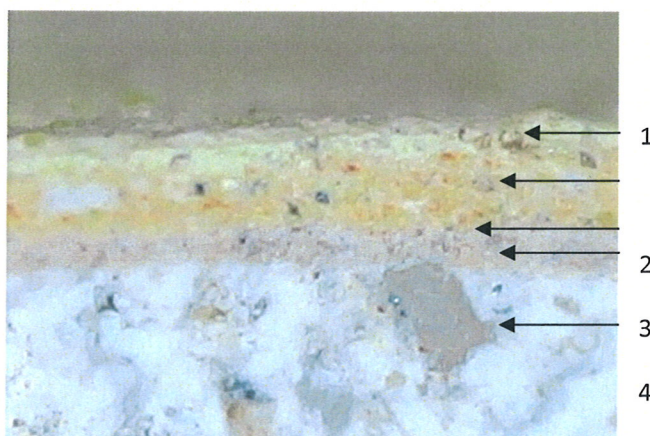
Budynek Rektoratu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego

w Szczecinie

Badania stratygraficzno-mikroskopowe próbek warstw malarskich.

Do badań otrzymano próbki warstw malarskich pobrane ze ścian, sufitów i dekoracji stiukowych pomieszczeń w budynku. Próbki poddano badaniom stratygraficzno-mikroskopowym w celu określenia kolejności nawarstwień (mikroskop USB, Levenhuk DTX 90, powiększenia 50 – 200 x).

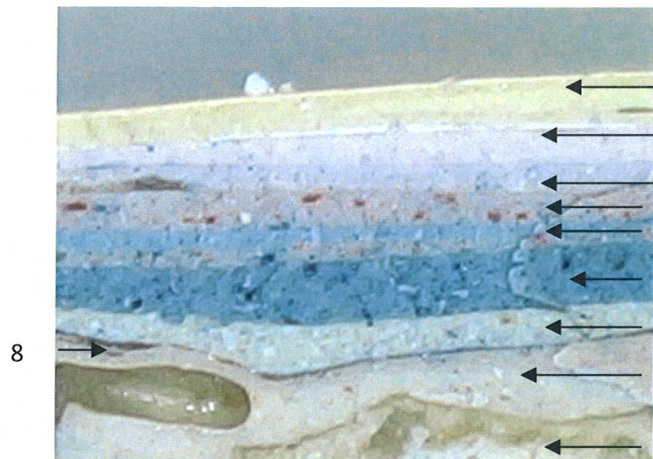
Próbka nr 1. drewniana klatka schodowa, ściana nad lamperią.

Stratygrafia:

1. warstwa żółta
2. pomarańczowa
3. jasnoszara z odcieniem różawawym
4. jasnoszara o ciepłym odcieniu
5. tynk

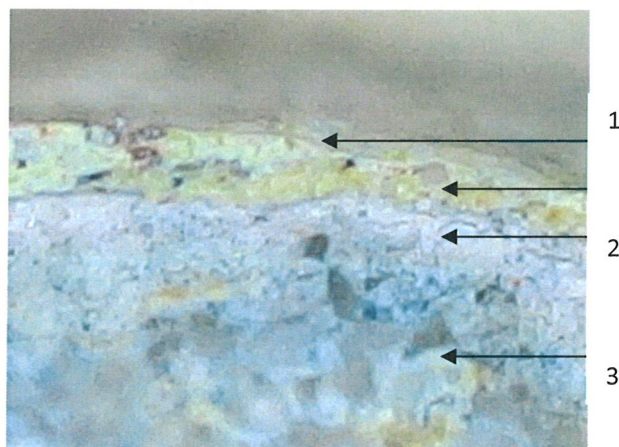
Próbka nr 2. drewniana klatka schodowa, lamperia.

Stratygrafia:

1. jasnożółta
2. b. jasna fioletowa
3. jasna niebieskofioletowa
4. szaroróżowa z odcieniem fioletowym
5. jasny błękit
6. błękit
7. biel z odcieniem oliwkowym
8. miejscami - ślady szarości
9. biel o ciepłym odcieniu
10. tynk

Próbka nr 3. wspornik na klatce schodowej

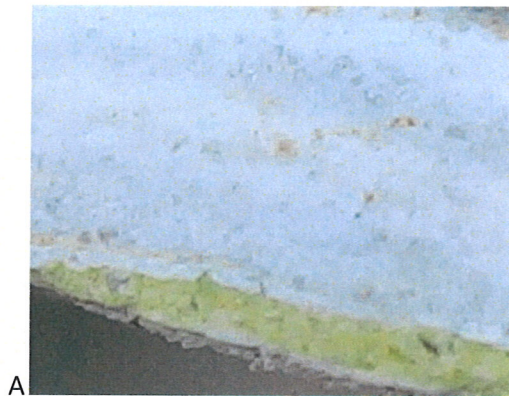

Stratygrafia:

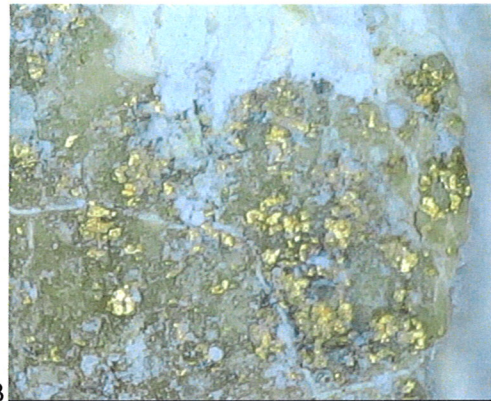
1. jasnożółta
2. żółta
3. jasnoszara z odcieniem różowawym
4. tynk

(na innym fragmencie próbki, na warstwie żółtej widoczne ślady ciemnej czerwieni)

Próbka nr 4. sala 203, listwa między fasetą a ścianą

A

B

Fot A:

- kilka warstw pbiały
- żółtawa warstwa izolacyjna
- ślad warstwy złocenia na mikstion widocznej na powierzchni zaprawy

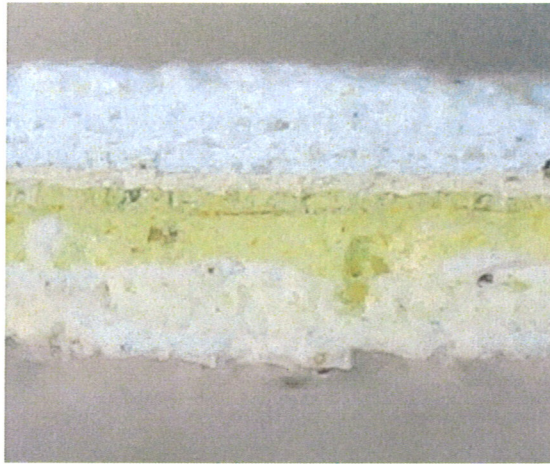
Fot B: powierzchnia zaprawy ze śladami złocenia

Zaprawa rozpuszcza się w HCl bez wydzielania CO₂, w roztworze krystalizuje gips.

Cząstki złocenia rozpuszczają się całkowicie w HNO₃, Reakcja mikrokrystaliczna z (NH₄)[Hg(CNS)₄] na obecność jonów Cu⁺² dała wynik pozytywny.

W najstarszej warstwie wykryto złocenie metalem, na mikstion, na gipsowej zaprawie.

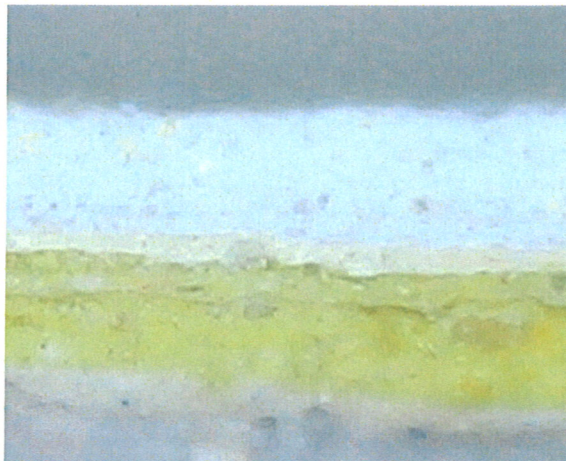
Próbka nr 5. sala 203, ściana

Stratygrafia:

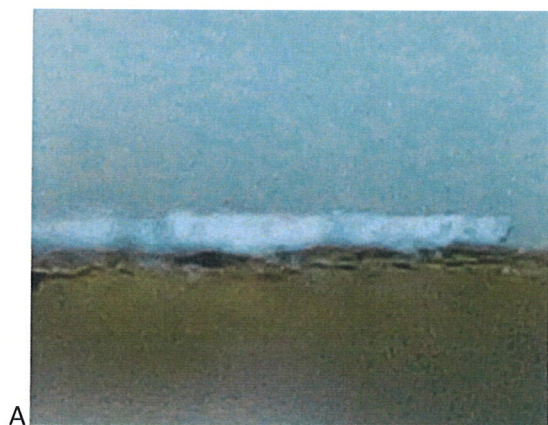
- kilka warstw bieli
- warstwa jasnożółta z odcieniem zielonkawym
- warstwa jasnożółta
- pobiała
- tynk

Próbka nr 6. sala 203, listwa pomiędzy ścianą a fasetą

Stratygrafia - jak w próbce nr 5.

Próbka nr 7. sala 203, wałek listwy między fasetą a sufitem

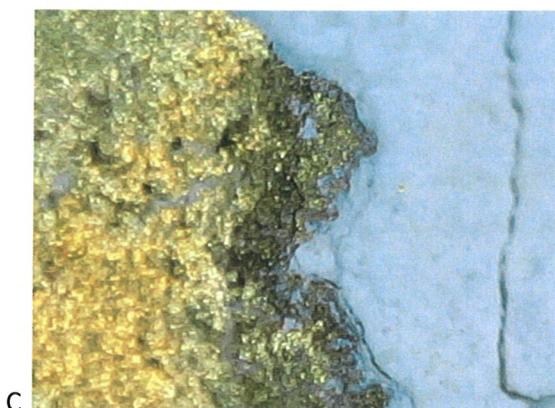
A

B

Fot A: złocenie z warstwą pobiały

Fot B: kolejne warstwy bieli

C

Fot C: odwrocie próbki, złocenie.

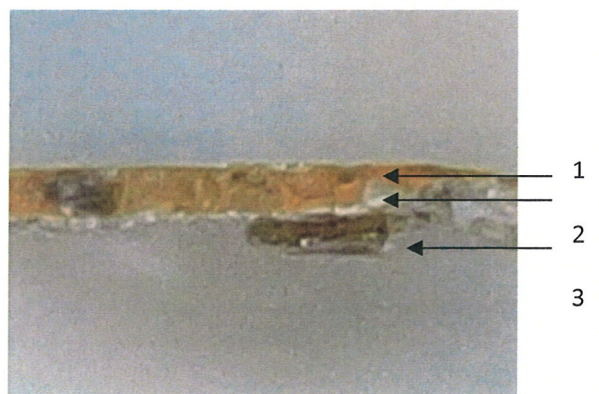
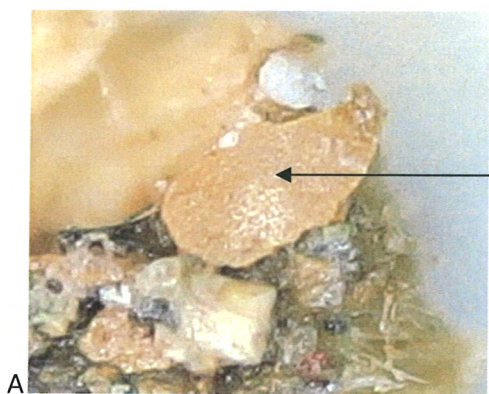
Cząstki złocenia rozpuszczają się całkowicie w HNO_3 , Reakcja mikrokrystaliczna z $(\text{NH}_4)[\text{Hg}(\text{CNS})_4]$ na obecność jonów Cu^{+2} dała wynik pozytywny - złocenie metalem.

W próbce brak warstw, które ewentualnie mogły być pod złoceniem

Próbka nr 8. sala 203. kolor ściany (róż)

Pod mikroskopem widoczne cząstki tynku z fragmentami żółtej warstwy malarskiej. Nie zaobserwowano obecności pigmentu różowego.

Próbka nr 9. pomieszczenie 204, belka z lakierem

Fot A: fragment warstwy lakieru na drewnie (z warstwą kleju)

Fot B: stratygrafia fragmentu:

1. lakier
2. cienka biała zaprawa
3. drewno

Próbka nr 10. sala 102, sufit.

Odwrocie próbki: na pobiale widoczne resztki zdrapanej ciemnej warstwy szarobrązowej. Na niej kolejne warstwy białe (próbka rozwarstwia się, brak możliwości wykonania przekroju)

Próbka nr 11. sala 102, dekoracja roślinna na listwie wokół plafonu.

A

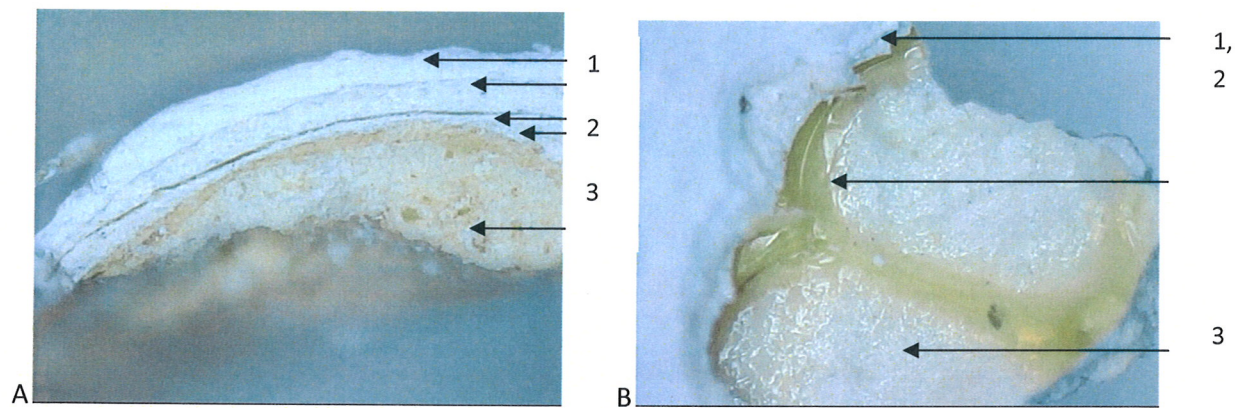
B

Fot A: warstwy wierzchnie - kolejne warstwy bieli do warstwy złocenia.

Fot. B:

- złocenie
- zaprawa żółtawa (pod złoceniem na mikstion)
- stiuk z żółtawą warstwą na powierzchni (pokost)

Próbka nr 12. sala 102, płatek kwiatka na środku ornamentu na fasecie

Fot A- stratygrafia:

1. biel
2. warstwa szarobiała (podkład)
3. warstwa żółtawego werniksu (żywiczny, lub olejno-żywiczny)
4. pobiała
5. stiuk o żółtawej powierzchni (pokost)

Fot B: warstwa żółtawego werniksu na pobiale

Próbka nr 13. sala 102, ślimacznica, faseta

Na przekroju widoczna warstwa złocenia (metal); pod nią - żółtawa warstwa olejna lub olejno-żywiczna na stiuku.

Próbka nr 14. sala 102, faseta, wstęga.

Stratygrafia:

1. żółtawa warstwa (werniks)
2. cienka zaprawa
3. stiuk o żółtawej powierzchni (z warstwą werniksu)

Warstwa nr 3: masa stiukowa - zaprawa biała o ciepłym żółtawym odcieniu, o jednorodnej strukturze, z niewielką ilością drobnych porów. Próbka rozpuszcza się powoli w 2M HCl z wydzielaniem CO₂. W roztworze krystalizuje gips, widoczne nieliczne drobne ziarna wypełniacza mineralnego.

Reakcja z roztworem ninhydryny wykazała obecność białka (prawdopodobnie klej glutynowy)

Opisany powyżej rodzaj masy stiukowej występuje w pozostałych próbkach pobranych z elementów sztukaterii w pomieszczeniu 102. Prawdopodobnie warstwą pierwotnie ekspozowaną była powierzchnia stiuku pokryta werniksem (biel z odcieniem żółtawym).

PRACOWNIA BADAŃ
LABORATORYJNO-KONSERWATORSKICH
mgr Barbara Sowa-Holewińska
30-102 Kraków, ul. Syrokomli 17/10
tel. 605 454 639

ANEKS 2

Program prac dla drewnianej klatki schodowej

Stan zachowania

Drewniana klatka schodowa nosi ślady użytkowania. Schody i listwy przypodłogowe wielokrotnie przemalowywane, z ubytkami. Bariarka z miejscowo naruszoną warstwą malarską- zadrapaną, złuszczoną. Powierzchnia spoczników pokryta wtórnie linoleum.

Na suficie i na biegach schodowych widoczne ślady zalania w przeszłości, co skutkowało ubytkiem w tynku, zaplamieniem i łuszczącą się farbą.

Program prac konserwatorskich

Schody drewniane

1. Należy przed pracami wykonać odkrywki na podniebieniu schodów.
2. Oczyszczenie elementów drewnianych z warstw farby metodą chemiczną wspomaganą mechaniczną przy zastosowaniu gotowego środka w formie żelu zawierającego mieszaninę rozpuszczalników.
3. W razie stwierdzenia po oczyszczeniu obecności drewnojadów dezynsekcja środkami biobójczymi.
4. Uzupełnianie ubytków drewna przy zachowaniu profilowań i gabarytów zniszczonych elementów . Mniejsze ubytki uzupełnić dwuskładnikową masą epoksydową do uzupełniania drewna ze względu na jej stabilność wymiarową w wypadku wahań wilgotności, brak skurczu, łatwość w obróbce. Większe ubytki drewna flekować nowym drewnem tego samego rodzaju z zachowaniem kierunku przebiegu słoików.
5. Powierzchnię elementów drewnianych schodów należy wykończyć zgodnie z oryginalnym sposobem: bejcą i lakierem. Kolorystyka zgodnie z wynikami badań odkrywkowych.

Tynki

1. Oczyszczenie powierzchni ścian z przemalowań metodą mechaniczno- chemiczną, stosując parę wodną pod ciśnieniem, kompresy i tampony z waty i wody destylowanej, szpachelki, skalpele, noże, a w razie potrzeby gotowe preparaty do spulchniania warstw malarskich na bazie rozpuszczalników.
2. Usunięcie starych łat i kitów oraz tynków silnie zdegradowanych.
3. Na suficie należy usunąć odparzony tynk i fragmenty zniszczonego nośnika tynku- maty trzciniowej, a także w razie konieczności zniszczone fragmenty podłoża- deski. Należy

uzupełnić ubytki w deskowaniu i podtynkowej macie trzcinowej, a następnie wykonać uzupełnienie tynku.

4. Podklejanie odspojonego tynku i spęcherzeń (w zależności od stopnia odspojenia) przy pomocy polioctanu winylu lub gotową zaprawą do iniekcji na bazie wapna.
5. Wykonanie iniekcji wzmacniających oryginalnej, osłabionej struktury zaprawy: żywicą akrylową w dyspersji wodnej.
6. Pogłębienie rys i spękań, a następnie wypełnienie elastyczną masą do wypełniania rys.
7. Uzupełnienie ubytków tynków zaprawą wapienną z dodatkiem cementu trassowego i drobnoziarnistym kruszywem. Powinna mieć ona analogiczną do oryginalnej wytrzymałość mechaniczną i porowatość. Ubytkom należy nadać fakturę zgodną z oryginalnymi tynkami.
8. Powierzchnię tynków należy zagruntować i pomalować w kolorach określonych na podstawie sondażowych badań kolorystyki i wg projektu.
9. Przed przystąpieniem do malowania wykonać próby testowe koloru do akceptacji.

Konserwacja wsporników z zaprawy mineralnej

1. Oczyszczenie powierzchni sztukaterii z przemalowań metodą mechaniczno- chemiczną /np. preparat do spulchniania powłok malarskich na bazie rozpuszczalników /, kompresy i tampony z waty i wody destylowanej, szpachelki, skalpele, noże, doczyszczaniem parą wodną (wytwornica pary wodnej 100-110 ° C).
2. Uzupełnienie drobnych uszkodzeń detalu mineralną zaprawą drobnoziarnistą do uzupełniania ubytków w kamieniu „z ręki”. Należy zadbać aby faktura i kolorystyka uzupełnień była taka jak oryginału. Obróbka związanych zapraw z zachowaniem oryginalnej faktury.
3. Ewentualne scalanie kolorystyczne uzupełnień przy użyciu farb krzemianowych.

ANEKS 3

Program demontażu rozety sztukatorskiej w sali 101 w budynku Rektoratu ZUT w Szczecinie

1. Należy wyciąć fragment sztukaterii piłą szablą, w razie możliwości razem z podłożem (fragmentem stropu).
2. Po demontażu rozety należy ją oczyścić od spodu (zdjąć warstwy podłoża), oczyścić z warstw farby i zamontować ponownie na kołki i klej gipsowy. Po montażu należy uzupełnić ubytki w rozecie gipsem sztukatorskim, opracować uzupełnienia i pomalować sztukaterię zgodnie z projektem.

